

การพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา
DEVELOPMENT OF THE LESSON PLAN EVALUATION FORM
FOR SECONDARY SCHOOL TEACHERS

นางสาวเอมิกา สุวรรณhitatorn *

Miss. Amika Suwannhitatorn

ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี **

Assist. Prof. Sririchai Kanchanawasri, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญเพื่อการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา 2) เพื่อพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา 3) เพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา 2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสำคัญเพื่อการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ คือ สาระสำคัญ จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) ได้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา 2 ฉบับ ได้แก่ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา ฉบับที่ 1 (ครูประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง) มีค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในเท่ากับ .770 และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา ฉบับที่ 2 (ประเมินโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนในกลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้วิจัย) มีค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability) ทั้ง 3 กลุ่ม มีค่าอยู่ในช่วง 0.876 – 0.931

คำสำคัญ: แบบประเมิน / แผนการจัดการเรียนรู้ / การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10330

E-mail Address: chaaimmikaz@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10330

E-mail Address: skanjanawasee@hotmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

The purposes of this study were 1) to synthesize the main steps and the main element of lesson plan for secondary school teachers. 2) to develop a lesson plan evaluation form for secondary school teachers. 3) to evaluate a lesson plan for secondary school teachers. The sample involved 320 teachers of the secondary educational service area. The research instruments were the lesson plan evaluation form for secondary school teachers.

Result were as follows: (1) The main steps and the main element of lesson plan for secondary school teachers consisted of 6 components; main point, objective, content, activity design, Learning Materials/Resources, Evaluation Methods. (2) The lesson plan evaluation form for secondary school teachers consisted of 2 forms. The reliability of the first form was 0.788. And the range of inter – rater reliability of the second form was 0.876 – 0.931.

KEYWORDS: EVALUATION FORM / LESSON PLAN / LESSON PLAN EVALUATION

บทนำ

“... การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของครูและอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับวิชาความรู้สูงและอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป...” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อวันที่พฤหัสบดี 13 ธันวาคม พ.ศ. 2505 แสดงให้เห็นว่าการศึกษาที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก คำกล่าวที่ว่าการศึกษาคือชีวิตและชีวิตคือการศึกษา คำกล่าวเช่นนี้ยังคงเป็นความจริงอยู่ตลอดไป เพราะชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดา เริ่มมีการศึกษาบ้างแล้ว แต่การศึกษาของมนุษย์จะเริ่มอย่างจริงจังก็ต่อเมื่อชีวิตได้เริ่มสัมผัสโลกและจะต้องศึกษาอยู่ตลอดไปจนกว่าชีวิตจะจากโลกนี้ไป การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม ประเทศชาติและโลก ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า “ตราบใดที่โลกยังมีมนุษย์ไม่สิ้นสุดการศึกษาต้องอาศัย” เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะมนุษย์ที่ต้องอาศัยโลกจะต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษาสำหรับการพัฒนาตน เมื่อสมาชิกของสังคมได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพแล้ว สังคม ประเทศชาติและโลกก็จะได้รับการพัฒนาต่อไปด้วย

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาของเด็ก ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีปัจจัยสำคัญหลายอย่างที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของครู ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ “แผนการจัดการเรียนรู้” ซึ่งการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยาก เนื่องจากปัจจุบันมีการกำหนดเกณฑ์การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ มากมาย เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการสร้างคุณธรรมจริยธรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งความหลากหลายของรูปแบบและขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสถานศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพราะการประเมินเป็นเสมือน “กระจก” ที่สะท้อนให้เห็นถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่แทรกอยู่ในรายการประเมิน

แต่ละรายการ ซึ่งจะทำให้ครูทราบข้อบกพร่องของการวางแผนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ แต่ในปัจจุบัน การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ยังไม่มีมาตรฐานชัดเจน ทั้งนี้เพราะความเข้มงวดในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสถานศึกษาและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ประเมิน แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ บางชนิด แสดงผลการประเมินเพียงแต่ค่าคะแนนพร้อมกับระบุเกณฑ์การตัดสินคุณค่าว่าคุณภาพอยู่ในระดับดี ปานกลาง หรือควรปรับปรุง ทำให้คุณผู้สอนไม่สามารถทราบข้อมูลได้ชัดเจนว่าแผนการจัดการเรียนรู้นั้นมี ข้อบกพร่องด้านใดที่ควรปรับปรุง (สุวิทย์ มูลคำ, 2549; กมลมนัสซ์ บัณฑิตยานนท์, 2551; จริณ แก้วสนิท, 2548; รุจิรี ภู่อสาระ, 2545; บรูซัย ศิริมหาสาคร , 2547; ศุภวิชญ์ เจริญธรรม, 2547)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต้องผ่านการประเมินจากแบบตรวจสอบรายการที่มีคุณภาพ ซึ่งแบบตรวจสอบรายการประเมินที่นำมาใช้ประโยชน์ทางการประเมินอย่างกว้างขวาง โดย Scriven (1991, 2000) กล่าวถึงคุณประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินว่า เป็นเครื่องช่วยเตือนและป้องกันการหลงลืมองค์ประกอบสำคัญของการประเมิน ช่วยลดความความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากอคติ (Halo Effect) ลดอิทธิพล (Rorschach Effect) ลดปัจจัยที่ทำให้การประเมินขาดความน่าเชื่อถือ ช่วยในการพิจารณา รายละเอียดแบบแยกส่วนเป็นมิติและการสรุปผลอ้างอิง ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพของงาน เป็นแนวทางในการจัดกลุ่มเนื้อหา สาระที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีต่างๆ เพื่อช่วยในการตีความ และการลำดับ ความสำคัญได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันการใช้แบบประเมินประเภทรูบริคส์ก็ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน ให้มีความชัดเจน เป็นแนวทางในการให้ข้อมูลย้อนกลับและการสะท้อนความคิด กล่าวได้ว่าเป็นมิติหนึ่งที่สำคัญของการประเมินที่มีประสิทธิภาพในเรื่องของความโปร่งใสของเกณฑ์การตัดสินในระดับที่ผู้ถูกประเมินใช้ในการประเมิน (Birembaum et al. 2006)

ดังนั้นแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จึงต้องมีความครอบคลุมถึงองค์ประกอบสำคัญของแผน ขั้นตอนการเขียนแผน ข้อรายการประเมินต่าง ๆ ต้องชัดเจนต่อการปฏิบัติ เพื่อครูผู้สอนจะได้นำผลการประเมินที่ได้รับไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ของตนให้มีคุณภาพ เพราะแผนการจัดการเรียนที่ดี มีคุณภาพเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ในที่สุด

จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว จะเห็นว่าการพัฒนาแบบประเมินเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมีความสำคัญ เพราะเป็นการกำหนดข้อรายการประเมินเกี่ยวกับรายละเอียด หรือประเด็นสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีมีคุณภาพให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญเพื่อการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจรูปแบบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้สำรวจรูปแบบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ขั้นตอนและลักษณะสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งศึกษาข้อดีและข้อบกพร่องของแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การสังเคราะห์แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากการศึกษาเอกสารการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินนิสิตฝึกประสบการณ์งานวิจัยที่วิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลและเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์มาวิเคราะห์เพื่อหาองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลไปสร้างและพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

การสร้างและพัฒนาประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมิน

2.2 นำข้อมูลจากการสังเคราะห์และวิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้มากำหนดข้อรายการประเมิน เพื่อสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

2.4 การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาตามแนวคิดการตรวจสอบรายการประเมินของ Daniel L. Stufflebeam (1999)

2.5 การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงจากการใช้รูบริคส์แบบแยกส่วนในการประเมินแฟ้มสะสมงานของกองทุนสนับสนุนการศึกษาที่บ้าน (Even Start Program) มีการประเมินค่า 5 คะแนน แสดงค่าคะแนนต่ำสุด คะแนนกึ่งกลาง และคะแนนต่ำสุด ซึ่งรูปแบบดังกล่าวแสดงค่าของคะแนนที่ 1, 3, และ 5 เพื่อพัฒนาข้อควรปฏิบัติในการให้คะแนนแบบภาพรวม เพื่อสร้างการบรรยายที่อธิบายถึง 4 ระดับ คือ มีคุณภาพระดับดีมาก มีคุณภาพระดับดี มีคุณภาพระดับปานกลาง มีคุณภาพระดับต้องได้รับการพัฒนา และไม่สามารถประเมินคุณภาพได้

2.6 ตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านรวัดและประเมินผล 4 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อีก 3 ท่าน

2.7 นำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try out) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ ครูโรงเรียนศึกษานารี แบ่งจำนวนครูเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 3 คน รวมทั้งหมด 24 คน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ครูตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- ผู้ประเมินจำนวน 3 ท่าน ใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูหลังจากที่ครูตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองแล้ว

2.8 การวิเคราะห์ผลการนำไปใช้และปรับปรุงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการเพื่อการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

หลังจากนำเครื่องมือไปทดลองใช้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู จึงศึกษาความคิดเห็นด้วยวิธี focus group ผู้ใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุง

3.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาการสร้างแบบประเมินจะต้องสร้างข้อรายการให้ได้จำนวนครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของแผน การจัดการเรียนรู้ รวมองค์ประกอบย่อยที่สร้างขึ้นด้วย จึงต้องตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจนของข้อรายการตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหาจะพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อรายการประเมินกับเนื้อหาในแต่ละประเด็นตรวจสอบ (ศิริชัย กาญจนสี, 2556)

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการหลังจากที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จึงนำไปทดลองใช้อีกครั้ง เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพ โดยพิจารณาค่าความเที่ยง (Reliability) แบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ศิริชัย กาญจนสี, 2556)

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ผลและการนำไปใช้

หลังจากการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการเพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษา จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยผู้ใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

- 1) ครูเป็นผู้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 คน คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้วิจัย

4.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษาเขต 1 จำนวนทั้งหมด 33 โรงเรียน จำนวนครู 4,768 คน (ข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษาเขต 1)

กลุ่มตัวอย่าง

ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษาเขต 1 โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi – stage sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษาเขต 1 ด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นระดับชั้น (strata) ซึ่งแบ่งขนาดของโรงเรียนดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษา) แบ่งจำนวนโรงเรียน 3 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากเลือกโรงเรียนแยกตามขนาดโรงเรียน จำนวน 20 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้วิธีจับสลากเลือกครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา แบ่งเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 160 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 160 คน

ขั้นตอนที่ 4 ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้วิธีจับสลากเลือกครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา แบ่งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระฯ ละ 40 คน รวม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน เพื่อผู้วิจัยจะได้ส่งแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนต่างๆ ที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษาเขต 1 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างแผนการจัดการเรียนของครู

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามระดับชั้น	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามกลุ่มสาระฯ
ขนาดเล็ก น้อยกว่า 500 คน	3	80	40	10
ขนาดกลาง ตั้งแต่ 500 – 1,499 คน	3	80	40	10
ขนาดใหญ่ ตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน	3	80	40	10
ขนาดใหญ่พิเศษ ตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป	3	80	40	10
รวม	12	320	160	40

4.2 การนำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการเก็บข้อมูล

สำหรับขั้นตอนการนั้น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อลดการสูญหายของแบบประเมิน และผู้วิจัยสามารถอธิบายให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับวิธีใช้แบบประเมินได้ด้วย โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 4.2.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือจากภาควิชาวิจัย และจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้
- 4.2.2 นำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา จัดส่งด้วยตนเอง พร้อมแนบคู่มือการใช้แบบประเมิน นอกจากการอธิบายโดยผู้วิจัย
- 4.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากส่งแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ติดตามแบบประเมินกลับคืน โดยการโทรศัพท์ติดต่อไปยังโรงเรียนที่เก็บข้อมูล

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์

- 4.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยเป็นการบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน เช่น จำนวน ร้อยละ
- 4.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ค่าความเที่ยง(Reliability) แบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค(Cronbach)
- 4.3.3 การตรวจสอบความเที่ยงจากความสอดคล้องภายในผู้ประเมิน(Intra-rater Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเคนดอลล์ (kendall's Rank Correlation Coefficient)
- 4.3.4 การตรวจสอบความเที่ยงแบบความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งได้เป็น 3 ข้อ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์ องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการศึกษารูปแบบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 โรงเรียน พบว่า รูปแบบการประเมินแผนการจัด การเรียนรู้ แบ่งเป็นการประเมินประเภทรูบริคส์แบบภาพรวม รูบริคส์แบบแยกส่วน มาตรฐานค่า 4 - 5 ระดับ

และแบ่งองค์ประกอบสำคัญในการประเมินเป็น 6 องค์ประกอบ คือ (1) สาระสำคัญ (2) จุดประสงค์ (3) สาระการเรียนรู้ (4) กิจกรรมการเรียนรู้ (5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ (6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ผลการพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมิน ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการตรวจสอบรายการประเมินของ Daniel L. Stufflebeam (1999)

ตารางที่ 1 องค์ประกอบหลักที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

1. ศึกษาองค์ประกอบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551อย่างละเอียด	เกณฑ์การให้คะแนน
	คะแนนเต็ม
☐ มีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	0.50
☐ มีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา	0.50
รวมคะแนน	

การรวมคะแนน

ตอนที่ 1 การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้

รวมคะแนน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1	3	
2) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2	3	
3) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3	3	
4) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4	3	
5) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 5	3	
6) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 6	3	
รวมคะแนนตอนที่ 1	18	

ตอนที่ 2 การจัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้

รวมคะแนน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1	6	
2) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2	6	
3) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3	6	
4) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4	6	

5) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 5	6	
6) รวมคะแนนองค์ประกอบที่ 6	6	
รวมคะแนนตอนที่ 1	36	

รวมคะแนนทั้งหมด	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
รวมคะแนนด้านที่ 1 การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้	18	
รวมคะแนนด้านที่ 2 การจัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้	36	
รวมคะแนนทั้งหมด	54	

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การคิดคะแนนและเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

คะแนน	ร้อยละ	ความหมาย
44 - 54	80 - 100	ดีเยี่ยม
38 - 43	70 - 79	ดีมาก
33 - 37	60 - 69	ดี
27 - 32	50 - 59	พอใช้
0 - 26	0 - 49	ปรับปรุง

คะแนนรวมทั้งหมดที่ได้มาตัดสินตามเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ระดับ

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

5.ดีเยี่ยม	<ol style="list-style-type: none"> 1) แผนการจัดการเรียนรู้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบครบทั้ง 6 องค์ประกอบ 2) ทุกองค์ประกอบแสดงขั้นตอนการจัดทำ อธิบายรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน 3) ทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน 4) ทุกองค์ประกอบมีการสอดแทรกแนวคิด/ทฤษฎีและมีความทันสมัย 5) แผนการจัดการเรียนรู้มีการใช้ภาษาได้กระชับและถูกต้อง 6) ครูผู้สอนอื่นสามารถทำความเข้าใจและปฏิบัติตามการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้นได้โดยง่าย
4.ดีมาก	<ol style="list-style-type: none"> 1) แผนการจัดการเรียนรู้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบครบทั้ง 6 องค์ประกอบ 2) ทุกองค์ประกอบแสดงขั้นตอนการจัดทำ อธิบายรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้อ่อนข้างชัดเจน 3) ทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน 4) ทุกองค์ประกอบมีการสอดแทรกแนวคิด/ทฤษฎีและค่อนข้างทันสมัย 5) แผนการจัดการเรียนรู้มีการใช้ภาษาได้ถูกต้อง 6) ครูผู้สอนอื่นสามารถทำความเข้าใจและปฏิบัติตามการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้นได้โดยง่าย
3.ดี	<ol style="list-style-type: none"> 1) แผนการจัดการเรียนรู้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบครบทุกองค์ประกอบ (ทั้ง 6 องค์ประกอบ) 2) ทุกองค์ประกอบแสดงขั้นตอนการจัดทำ อธิบายรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ แต่ไม่ค่อยชัดเจน 3) ทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน 4) ทุกองค์ประกอบมีการสอดแทรกแนวคิด/ทฤษฎีบ้าง แต่ไม่ค่อยทันสมัย 5) แผนการจัดการเรียนรู้มีการใช้ภาษาได้ถูกต้อง 6) ครูผู้สอนอื่นสามารถทำความเข้าใจและปฏิบัติตามการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้นได้ เมื่อครูประจำวิชาแนะนำ
2.ปานกลาง	<ol style="list-style-type: none"> 1) แผนการจัดการเรียนรู้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบไม่ครบทุกองค์ประกอบ 2) บางองค์ประกอบไม่ระบุขั้นตอนการจัดทำ รวมทั้งการอธิบายรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยความชัดเจน 3) มีความเชื่อมโยงกันเพียงบางองค์ประกอบเท่านั้น 4) มีการสอดแทรกแนวคิด/ทฤษฎีบ้างและไม่มีความทันสมัย 5) แผนการจัดการเรียนรู้มีการใช้ภาษาค่อนข้างเข้าใจยาก 6) ครูผู้สอนอื่นอาจต้องทำความเข้าใจหรือขอคำแนะนำจากครูประจำวิชาให้ชัดเจน
1.ควรปรับปรุง	<ol style="list-style-type: none"> 1) องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ครบทุกองค์ประกอบ 2) บางองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ อธิบายรายละเอียดไม่ชัดเจน 3) ไม่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันในแต่ละองค์ประกอบ 4) ไม่มีการสอดแทรกแนวคิด/ทฤษฎี หรือแนวคิด/ทฤษฎีที่นำมาใช้ไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้น <p>รวมทั้งไม่มีความทันสมัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) แผนการจัดการเรียนรู้มีการใช้ภาษากำกวม/วากวน/เข้าใจยาก <p>*หมายเหตุ การระบุองค์ประกอบดังกล่าวไม่มีข้อมูลที่เพียงพอที่จะบอกได้ว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม ดีมาก ดี และปานกลาง เพราะฉะนั้นจึงควรปรับปรุงคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้</p>

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการเพื่อการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.1 เมื่อผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา ตามแนวคิดการตรวจสอบรายการประเมินของ Daniel L. Stufflebeam (1999) แล้ว จึงนำตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ตามเนื้อหา 6 องค์ประกอบหลักและ 54 ข้อรายการประเมินย่อย พบว่าแต่ละข้อรายการประเมินย่อยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.40 – 1 จำนวน ซึ่งข้อรายการที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 มีอยู่ 5 ข้อรายการ ผู้วิจัยทำการปรับปรุงข้อรายการให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน การตรวจสอบความเที่ยงใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ฉบับที่ 1 พบว่า แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้มีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .770 แสดงว่า แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง

3.3 ผลการตรวจสอบความเที่ยงแบบความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability) ความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้วิจัย โดยวิเคราะห์ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

1)ค่าสหสัมพันธ์ของหัวหน้ากลุ่มสาระฯ กับเพื่อนในกลุ่มสาระฯ เท่ากับ .931

2)ค่าสหสัมพันธ์ของหัวหน้ากลุ่มสาระฯ กับผู้วิจัย 3 เท่ากับ .922

3)ค่าสหสัมพันธ์ของเพื่อนในกลุ่มสาระฯ กับผู้วิจัย เท่ากับ .876

ผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กันสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นการอภิปรายที่น่าสนใจดังนี้

1. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบคือ (1)สาระสำคัญ (2)จุดประสงค์ (3)สาระการเรียนรู้ (4)กิจกรรมการเรียนรู้ (5)สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ (6)การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ สามารถประเมินการขั้นตอนและองค์ประกอบสำคัญในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ตรงกับสภาพจริงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากการประเมินจากหลักฐานจริง การปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน สะท้อนให้แผนการจัดการเรียนรู้นั้นมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีและมีคุณภาพ

2. การพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ทำให้แบบประเมินทั้งฉบับที่คัดเลือกข้อคำถามมีความตรงตามเนื้อหาที่เชื่อถือได้

3. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีค่าความเที่ยงแบบ สอดคล้องภายในทั้ง 2 ฉบับมีค่าสูง แสดงว่าแบบประเมินนั้นวัดในคุณลักษณะเดียวกัน เป็นแบบประเมินที่ เชื่อถือได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. โรงเรียนที่จะนำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษาไปใช้ในการ ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ จะต้องให้ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องแจ้งให้ครูทราบเรื่องการประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้ อธิบายเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนเพื่อสร้างความเข้าใจของครูก่อนการประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

2. โรงเรียนที่นำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษาไปใช้ อาจมีการปรับ การพิจารณาเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา ให้เหมาะสม สำหรับประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดอื่นๆ ต่อไป

2. ควรมีการพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา ให้เหมาะสม สำหรับประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จริณ แก้วสนิท. (2548). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธารอักษร จำกัด.

จิรภัท แก้วภู. (2547). *หลักและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้* ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์ ออฟเซ็ท.

ณชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. (2550). *ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา: บทบาทของครูกับ*

Active Learning. วันที่ค้นข้อมูล 10 ธันวาคม 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.pochanukul.co>

ดาวเรือง ลุมทองและโชติกา ภาษีผล. (2554). ผลของการใช้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อพัฒนาการของผลงานด้าน ทัศนศิลป์ การประยุกต์ใช้ข้อมูลย้อนกลับทั่วไปและข้อมูลชี้แนะเพื่อปรับปรุง. *OJED,6(1), 353-367*

รุจิรี ภูสาระ. (2545). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร. บริษัทบุ๊ค พอยท์ จำกัด.

บุษราคัม ดุลบุตรและณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2556). การพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับบัณฑิต/นักศึกษาวิชาชีพรู. *OJED,8(1), 1123-1135*.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* กรุงเทพมหานคร:

บริษัทแอล ที เพรส จำกัด.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบดั้งเดิม* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ มูลคำและคณะ. (2549). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด* กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน
จำกัด ภาพพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

Scriven, M.(2000) *The logic and Methodology of checklist*. Retrieved from
http://www.wmich.edu/evalctr/archive_checklists/papers/logic&methodology_dec07.pdf

Scriven, M.(2000) *Product evaluation checklist*. Retrieved from <http://www.wmich.edu/evalctr/wp-content/uploads/2010/05/productevaluation.pdf>

Scriven, M.(2007) *Key Evaluation Checklist*. Retrieved from http://michaelscriven.info/images/KEC_7.25.2013.pdf

Stufflebeam, D.L. *Guiding for developing evaluation checklist: The checklist development checklist (CDC)* Retrieved from http://www.wmich.edu/evalctr/archive_checklists/guidelines_cdc.pdf

Stufflebeam, D.L. *Program evaluations metaevaluation checklist*. Retrieved from
http://www.wmich.edu/evalctr/archive_checklists/program_metaeval.pdf